

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu I. K., bývajúceho v B., t. č. v R., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. I. G., advokátom so sídlom v P., proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti SR, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 4 C 56/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 10. júla 2012 sp. zn. 5 Co 123/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 10. júla 2012, sp. zn. 5 Co 123/2011 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd v Prievidzi rozsudkom z 22. marca 2011, sp. zn. 4 C 56/2010-90 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu 40 000 Eur z titulu náhrady spôsobenej škody a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Uplatnený nárok (so zreteľom na jeho vznik) posudzoval podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (§ 27 ods. 1, ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.). So zreteľom na námietku premlčania vznesenú žalovanou, zaoberal sa predovšetkým otázkou premlčania uplatneného nároku bez toho, aby skúmal predpoklady vzniku tejto zodpovednosti a výšku uplatneného nároku. Dospel k záveru, že nárok žalobcu je premlčaný, keď žalobca sa o škode dozvedel 29.9.1999 (dňom doručenia uznesenia OS Rožňava z 13.9.1999, č. k. Er 244/98, Er 251/98), ktorým dňom podal aj žiadosť o jej prerokovanie (o prerokovanie nároku). Dňom 30.9.2002 uplynula trojročná subjektívna premlčacia lehota a pokiaľ žalobca uplatnil v súdnom konaní predmetný nárok 29.3.2010 (doplnený 30.3.2010), urobil tak po jej uplynutí. Súd prvého stupňa sa nestotožnil s názorom žalobcu spočívajúcim v tom, že premlčacia lehota

začala plynúť až právoplatnosťou rozhodnutia ESPLP. Totiž skutočnosť, že žalobca sa dňa 3.3.2000 obrátil na ESPLP nemá za následok spočítvanie premlčacej doby; žalobcovi nič nebránilo uplatniť si nárok na náhradu škody včas, lebo jeho výška mu bola známa už po 29.9.1999. I keď súd je viazaný (okrem iného) rozhodnutím ESPLP, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd, nezistil priamu súvislosť tohto rozhodnutia s predmetným konaním, lebo zákonným dôvodom na odškodnenie podľa zákona č. 58/1969 Zb. nie je porušenie ľudských práv a slobôd pri postupe orgánov verejnej moci, ale porušenie zákona. Súd prvého stupňa nezistil ani dôvod na postup v zmysle ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p. (prerušenie konania), pretože „tento zákon už nie je účinný“.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 10. júla 2012, sp. zn. 5 Co 123/2011 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (ako vecne správny), žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a pripustil dovolanie. V celom rozsahu sa stotožnil s právnym posúdením veci prvostupňovým súdom i s odôvodnením jeho rozsudku, na ktoré poukázal. Uviedol, že „počiatok behu 3 – ročnej subjektívnej premlčacej lehoty je potom nutné odvíjať od vedomosti žalobcu o tom, že mu škoda v určitej výške vznikla a že za ňu štát zodpovedá, a nie od vedomosti žalobcu o nesprávnom úradnom postupe samotnom, t. j. od vedomosti, že nastala škodná udalosť“. Odvolací súd s poukazom na § 238 ods. 3 O. s. p. pripustil v prejednávanej veci dovolanie, nakoľko ustálil, že v prejednávanej veci sa jedná o otázku (po právnej stránke) zásadného právneho významu „či podaním sťažnosti na Európsky súd pre ľudské práva by mohlo dôjsť k prerušeniu plynutia premlčacích dôb, v nadväznosti na následné nároky, plynúce z takéhoto rozhodnutia, týkajúce sa náhrady škody uplatňované z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (v nadväznosti na ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z., prípadne za použitia zákona č. 58/1969 Zb.), tak, ako to predpokladá ustanovenie § 112 OZ“. V nadväznosti na konkrétne skutkové okolnosti prejednávanej veci považoval odvolací súd tiež za potrebné vyriešiť otázku zásadného právneho významu, „v súvislosti s rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva, kde bolo konštatované porušenie ľudských práv a slobôd na strane navrhovateľa v nadväznosti na cenu nehnuteľnosti, za ktorú bola prevedená sporná nehnuteľnosť na podielového spoluvlastníka v danom exekučnom konaní. Teda či a aký vplyv má takéto rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva na plynutie premlčacích lehôt v sporoch týkajúcich sa nárokov na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom.“

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil a návrhu vyhovel alebo aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodil z § 238 ods. 3 O. s. p. a súčasne aj z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p., keď v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením mu bola aj odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedol, že súdy mali v predmetnej veci vychádzať z § 22 ods. 1 vety druhej zákona č. 58/1969 Zb. a posudzovať začiatok plynutia trojročnej premlčacej doby odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia, v tomto prípade analogicky odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva. Vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku opätovne opísal skutkový stav predmetnej veci, právne ju analyzoval a poukázal na svoje argumenty uvedené v žalobe, v odvolaní a vôbec v priebehu celého súdneho konania. Poukázal tiež na skutočnosť, že v exekučnom konaní obnova konania nie je prípustná. Uviedol, že do vydania rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva nemal vedomosť o škode, ani o tom, kto za ňu zodpovedá. Uviedol, že názor prezentovaný v odôvodnení rozhodnutí súdov odporuje všetkým ustanoveniam o náhrade škody.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O. s. p. proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že toto rozhodnutie treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodu, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd sa obligatórne (§ 242 ods. 1 O. s. p.) zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V ustanovení § 238 ods. 3 O. s. p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania, ak je toto rozhodnutie zásadného právneho

významu. *Pokiaľ odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania, je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Iné otázky nie je oprávnený riešiť.*

Podľa názoru dovolateľa spočíva dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Odvolací súd v súvislosti s pripustením dovolania proti svojmu rozsudku za otázku zásadného právneho významu označil otázky, 1/ „či podaním sťažnosti na Európsky súd pre ľudské práva by mohlo dôjsť k prerušeniu plynutia premlčacích dôb, v nadväznosti na následné nároky, plynúce z takéhoto rozhodnutia, týkajúce sa náhrady škody uplatňované z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (v nadväznosti na ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z., prípadne za použitia zákona č. 58/1969 Zb.), tak, ako to predpokladá ustanovenie § 112 OZ“. 2/ „v súvislosti s rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva, kde bolo konštatované porušenie ľudských práv a slobôd na strane navrhovateľa v nadväznosti na cenu nehnuteľnosti, za ktorú bola prevedená sporná nehnuteľnosť na podielového spoluvlastníka v danom exekučnom konaní. Teda či a aký vplyv má takéto rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva na plynutie premlčacích lehôt v sporoch týkajúcich sa nárokov na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom.“

Ako je zrejmé zo znenia ustanovenia § 238 ods. 3 O. s. p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. I keď pojem „rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu“ Občiansky súdny poriadok nedefinuje, judikatúra najvyššieho súdu sa s ním vysporiadala tak, že za takéto rozhodnutie sa považuje iba také, ktoré rieši doposiaľ nenastolenú právnu otázku alebo v iných súvislostiach prezentovanú a právne riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný z hľadiska rozhodovacej činnosti súdov vôbec,

t. j. má všeobecný dopad na prípady podobnej povahy. Z tohto hľadiska má rozhodnutie odvolacieho súdu zásadný význam spravidla vtedy, ak rieši takú právnu otázku, ktorá judikatúrou vyšších súdov nebola riešená alebo výklad ktorej v judikatúre týchto súdov nie je ustálený, alebo, ak odvolací súd posúdil určitú právnu otázku inak, než je riešená v konštantnej judikatúre vyšších súdov a rozhodnutie odvolacieho súdu predstavuje v tomto smere odlišné riešenie tejto právnej otázky (napr. ZSP č. 4/2004, 7 Cdo 117/2011, 7 Cdo 31/2010, 7 Cdo 39/2010, 2 Cdo 210/2011, 2 Cdo 71/2010 a iné).

*Vzhľadom na uvedené, realizácia oprávnenia odvolacieho súdu (svojím výrokom založiť prípustnosť dovolania) musí mať vždy **povahu výnimočnosti a musí vychádzať z prísneho rešpektovania zákonných podmienok, vymedzujúcich rozsah tohto oprávnenia.** To znamená, že odvolací súd nie je oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania kedykoľvek, neobmedzene a ľubovoľne; táto jeho procesná možnosť nesmie viesť k prenášaniu ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na súd dovolací. Odvolací súd sa musí sám vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré zaujal.*

V predmetnej veci odvolací súd nevysvetlil a sám nezodpovedal vyššie uvedené otázky, ktoré položil dovolaciemu súdu. Iba zo spôsobu jeho rozhodnutia (keď odvolaním napadnuté rozhodnutie potvrdil) je zrejmé, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa v tom, že uplatnený nárok bolo treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, lebo vznikol za účinnosti tohto zákona (§ 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) a že tento nárok je v zmysle ustanovenia § 22 citovaného zákona premlčaný, keď premlčacia doba začala plynúť dňom 29.9.1999 a uplynula 30.9.2002. Keďže žaloba v predmetnej veci bola podaná až 29.3.2010, stalo sa tak po uplynutí zákonom stanovenej premlčacej doby.

*Odvolací súd predovšetkým nezodpovedal otázku (nezaoberal sa s ňou), **akú právnu povahu má žalobcom uplatnený nárok.** Pokiaľ ho odvolací súd posudzoval podľa zákona č. 58/1969 Zb. treba uviesť, že tento zákon upravoval dva základné druhy zodpovednosti štátu – jednak **I. zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím** (zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe*

alebo treste) **II. zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom.** Počiatok premlčacej doby u nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím právna úprava viazala na deň doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia a u nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom na deň, kedy sa poškodený dozvie o škode. Počiatok premlčacej doby bol u spomínaných nárokov upravený odlišne, ale pri rovnakej dĺžke (subjektívnej) premlčacej doby (troch rokov). V predmetnej veci odvolací súd (bez toho, aby posúdil, či ide o jeden alebo druhý nárok) vyslovil, že je premlčaný a samotné podmienky vzniku zodpovednosti či už nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, nezisťoval a už vôbec sa nezaoberal jeho výškou.

Rovnako sa nevysporiadal s existenciou rozsudku Európskeho súdu pred ľudské práva z 10. júla 2007 v spojení s jeho rozsudkom zo 14. októbra 2008 č. 57239/00, v ktorých bolo konštatované porušenie základného ľudského práva žalobcu (článku 1 Protokolu č. 1 Dohovoru) spočívajúceho v odňatí majetku bez zaplatenia sumy zodpovedajúcej jeho hodnote a ktorým bola (žalovanému) štátu uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi (sťažovateľovi) 15 000 Eur a 5114 Eur. Zaoberať sa s existenciou tohto rozhodnutia bolo treba najmä z hľadiska jeho vplyvu na vznik zodpovednosti štátu za škodu, z hľadiska viazanosti súdu takýmto rozhodnutím (§ 135 ods. 1 O. s. p.), z hľadiska ním priznaného plnenia a podobne. Bolo treba zaoberať sa so všetkými ďalšími otázkami, pre ktoré pripustil dovolanie (včítane možnosti prerušenia premlčacej lehoty v zmysle § 112 Obč. zák.).

Odvolací súd nevenoval dostatočnú pozornosť ani formulácii týchto otázok, keď ich nešpecifikoval spôsobom zodpovedajúcim vyššie uvedeným požiadavkám pre aplikáciu ustanovenia § 238 ods. 3 O. s. p. Nejasná je najmä otázka uvedená v druhom bode („v súvislosti s rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva, kde bolo konštatované porušenie ľudských práv a slobôd na strane navrhovateľa v nadväznosti na cenu nehnuteľnosti, za ktorú bola prevedená sporná nehnuteľnosť na podielového spoluvlastníka v danom exekučnom konaní. Teda či a aký vplyv má takéto rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva na plynutie premlčacích lehôt v sporoch týkajúcich sa nárokov na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom“).

Dostatočné vysvetlenie skutkových a právnych záverov má v prípade dovolania pripusteného podľa § 238 ods. 3 O. s. p. osobitný význam; treba preto, aby spôsob, ktorým

odvolací súd formuloval odôvodnenie výroku zakladajúceho prípustnosť dovolania, nevyvolával ďalšie otázky, prípadne potrebu bližšieho výkladu toho, čo mal odvolací súd na mysli pri pripustení dovolania alebo v čom konkrétne spočíva zásadný právny význam jeho rozhodnutia.

Na základe vyššie uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že konanie v predmetnej veci je postihnuté tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O. s. p.), na ktoré odvolací súd bol povinný prihliadnuť aj vtedy, ak by táto vada v dovolaní nebola uplatnená. Z týchto dôvodov rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : *Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.*

V Bratislave 21. augusta 2013

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

